

Oled sa **GEENIUS**, **RIKAS** või **PRO**? [Vali sobiv tellimus siit.](#)

EESTI LOODUS

Mida saab tavainimene suure teaduse jaoks ära teha? Väga palju

[Keskkonnaministeerium ja KIK](#)

22. märts 2022 kell 09:27

Mis kasu on teadusele nurmenukkude korjamisest? Shutterstock

Mis kasu on teadusele sellest, kui Mihkel ja Mari võtavad lapsed kaasa ning lähevad ühel kevadisel päeval kodu kõrval asuvale niidule nurmenukke vaatama? Ehkki esmapilgul võib panus tunduda pisike, tehakse selliste kodanikuteaduse alla liigituvate vaatluste põhjal maailmatasemel teadust, seda siinsamas Eestis.

Harilik nurmenukk on erikaelne

On mõnes mõttes paratamatus, et meie maastikud muutuvad ühes aja ning inimesega, kel on selle kõige juures mängida väga oluline roll. Kuid sageli võivad need protsessid aset leida liiga kiiresti, esitades ülejäänud loodusele tõsise väljakutse, kus kaalul on teatud looma- või taimeliigi edasine ellujäämine.

Näiteks on Eesti pinnal asuvad niidukooslused viimaste aastakümnete jooksul märkimisväärselt kahanenud. Kui loodus enam liigikiiretele muutustele järele ei jõua, kannatab sellest omakorda maastike elurikkus ja geneetiline mitmekesisus. Selleks, et protsessidel õigeaegselt sabast kinni saada, on tarvis neid toimunud muutusi uurida ning analüüsida. Mõistagi peab siin sekkuma inimene.

Eestimaa Looduse Fond algatas 2019. aastal NaturallyEST LIFE projekti raames teaduskampaania [“Eesti otsib nurmenukke”](#). Olgu etteruttavalt öeldud, et sellest kasvas kiiresti välja rahvusvaheline kodanikuteaduse algatus, millest sai 2021. aastal osa võtta juba üle terve Euroopa.

Ent mis ja miks täpsemalt otsimist vajas? Nimelt võib harilikul nurmenukul eristada kahte erinevat tüüpi õisi: kui pöörata tähelepanelik pilk nurmenuku õie sisse, saab teha selgeks, kas tegemist on S- või L-tüüpi õiega. Et nurmenuku paljunemine saab olla edukas vaid siis, kui S-tüüpi õietolm satub L-tüüpi õiele või vastupidi, on erinevat tüüpi õitega nurmenukke niitudel hädasti tarvis.

Kuna nurmenuku abil saab uurida teiste niiduliikide käekäiku ning eestlased tunnevad seda taime hästi, sündiski 2019. aastal kõigi silme all killuke teadust, kus eestlased said minna sõprade või perega üheskoos loodusesse nurmenukke vaatlema. Harrastusteadlaste ülesandeks oli selgitada välja 100 nurmenuku õie tüüp ning edastada see info projekti meeskonnale.

Süües kasvab isu – järgmisel aastal otsiti nurmenukke lisaks Eestile ka Lätis ning 2021. aastal juba [üle kogu Euroopa](#). Selleks kaasati kohalikke partnereid, teadusasutusi ja ülikoole, kes oleksid abiks emakeelse info jagamisel. Samuti sündis nurmenukkude kampaania tuules teadusalgatus [“Tähelepanu! Valmis olla! Samblik!”](#), kus Eesti inimesed kaardistasid kohalikke metsasamblikke.

Mis saab andmetest tulevikus?

Möödunud kevadel toimunud aktsiooni jooksul pöörati 3427 vaatluse jooksul teravdatud pilk ligi 400 000 nurmenuku õie sisse, seda üle kogu Euroopa. Ei saa salata, et järeldused olid taimeteaduse kontekstis erakordsed: kui seni arvasid teadlased, et mõlemat õietüüpi peab looduses kasvama võrdselt, tõestati aktsiooni käigus kogutud andmete põhjal, et S-tüüpi õisi leidis vaatluspaikades märksa rohkem. Ühe õietüübi kasuks pööratud vahekorda võis eriti teravalt märgata just suurtes populatsioonides.

Kuid mis sellise informatsiooniga päriselt peale hakata? Pärast andmete sorteerimist ja korrastamist seisab teadlastel ees analüüs ning andmete tõlgendamine, millest omakorda valmib tehtud töö tulemustest ülevaadet andev teadusartikkel. Samuti annavad artiklis kirjeldatud avastused ja tähelepanekud võimaluse ning platvormi uute küsimuste tekkimiseks ja nende lahendamiseks.

Nurmenukkude vaatlemisest kogutud andmete kogumine ei ole niisiis üks paljudest vahvatest ettevõtmistest, vaid annab teadlastele selgemat aimu meie looduse elurikkuse olukorrast pakkudes võimalusi selle parandamiseks.

Nii esindab nurmenukk niidukoosluste mudelliigina üht väikest, kuid väga olulist osa suurest ja keerulisest süsteemist. Selle üheks oluliseks osaks oleme ka meie, tavalised inimesed, kelle jaoks täidab nurmenukk hoopis teistsugust rolli, olgu selleks taime erilised raviomadused või mõnus tassike teed.

Ideed vajavad rahastust, tegevused teadust

Looduskaitse kommunikatsiooni parandamiseks loodud [NaturallyEST](#) projekti toetati [LIFE programmist](#), mis on eeskätt mõeldud just suuremahuliste looduse- ja keskkonnaprojektide rahastamiseks. Et läbiviidavaid tegevusi oli palju ning eesmärgid suured, sobis sel kevadel edukalt lõppev projekt suurepäraselt LIFE programmi missiooniga, pakkudes muu hulgas Euroopa mõõdet.

Igal aastal avatakse LIFE programmi taotlusvoor ning praeguseks on taotluste esitamise [eeldatavad tähtajad](#) juba teada. Ehkki taotlused konkureerivad teiste Euroopa projektidega ja peavad rahastuse saamiseks vastama kindlatele tingimustele, pakuvad nii projektiidee tekkimisel kui kogu protsessi vältel nõu ja abi [LIFE kontaktisikud](#), kes on valmis taotlejaid nõustama ning projekte läbi vaatama.

Vastava valdkonna kontaktisiku poole on soovituslik pöörduda võimalikult vara, et konsultatsiooni käigus kuulnud nõuannetele tuginedes saaks projektiideed kohandada nii, et plaanitud tegevused panustaksid ka riigi jaoks prioriteetsetesse valdkondadesse.

Ent kõikide keskkonnaalaste tegevuste aluseks on mõistagi just vastavad uuringud. Väga paljud projektid, mis saavad hiljem toetust LIFE programmist, on saanud alguse Euroopa Liidu teadusuuringute ja innovatsiooni rahastamisprogrammist **Horisont**, kust on võimalik taotleda rahastust maailmatasemel uuringute läbiviimiseks.

Kui Horisont on mõeldud spetsiaalselt teadusuuringutele, siis looduskaitsele suunatud tegevustele kohalikul tasandil pakub toetust Keskkonnainvesteeringute Keskus (KIK) oma keskkonnaprogrammist.

Ka praegu on avatud [looduskaitse programmi taotlusvoor](#), mille eelarve on 2022. aastal 750 000 eurot. Ehkki esimese vooru taotluse vastuvõtt lõpeb juba 31. märtsil, avaneb augusti lõpus uus voor, mil saab taaskord osadele looduskaitse programmi tegevustele toetust taotleda. Täpsemat infot antakse jooksvalt [KIKi kodulehel](#).

Artikli kirjutamist on rahastatud projektist “LIFE programmist teadlikkuse suurendamine ja projektitaotluste kvaliteedi parandamine 2”, mida rahastab Euroopa Liidu liikmesriikide keskkonnaprojektide kaasrahastamise programm LIFE.

Märksõnad: [keskkonnaministeerium](#), [kik](#), [kodanikuteadus](#), [LIFE](#), [life programm](#), [NaturallyEST](#), [nurmenukk](#)

SAMAL TEEMAL

Eesti keskkonnaprojektid teevad Euroopas ilma. Ent kust tuleb raha?

Miks takerduvad linnud elektriliinidesse? Olukorda tuleb parandada ka Eestis

Mis saab vanadest nutitelefonidest ja arvutitest? Eesti teadlased katsetavad uut tehnoloogiat

[f Jaga Facebookis](#)

[✉ Saada e-kirjaga](#)

[🐦 Jaga Twitteris](#)

[in Jaga LinkedInis](#)

[💬 Kommenteeri](#)

Loed AwaRaEst LIFE blogi, kus tutvustame, mida LIFE programmi projektide abil Eesti looduse ja keskkonna heaks tehtud on ning mida plaanime tulevikus ellu viia.

[Vaata kõiki artikleid](#)

POPULAARSED LOOD

TARK NÕUANNE
Rubriiki toetab Rimi

Loomakaitseselts: rästikutest võib aidata vabaneda mutipeleti

G TELLIJALE

Tallinnas randub 12 ristluslaeva: Turism lööb hetkeks lõkkele, aga sellel äril on ka tumedam pool

TARK NÕUANNE
Rubriiki toetab **Rimi**

Proovi järele: Kuidas hakata kohe täna kodus kõige odavamat elektrit kasutama?

TARGA TARBIJA BLOGI

Klaarime segadust: millisesse prügikonteinerisse visata teibitud papp või kastmene salatikarp?

G TELLIJALE

Kolmandik päikeseparkide omanikest rikub Elektrileviga sõlmitud lepingut

LOODUSNÄHTUSED

Lähipäevadel kerkib õhutemperatuur jätkuvalt 30 kraadi ligi, kuid oodata on ka sadu

VIIMATI LISATUD

Tallinnas randub 12 ristluslaeva: Turism lööb hetkeks lõkkele, aga sellel äril on ka tumedam pool
22. august 2022 kell 10:39

Tallinlased saavad taas suurjäätmeid tasuta ära anda
22. august 2022 kell 07:53

Loomakaitseselts: rästikutest võib aidata vabaneda mutipeleti
21. august 2022 kell 17:51

Lähipäevadel kerkib õhutemperatuur jätkuvalt 30 kraadi ligi, kuid oodata on ka sadu
21. august 2022 kell 17:42

Proovi järele: Kuidas hakata kohe täna kodus kõige odavamat elektrit kasutama?
21. august 2022 kell 09:29

Klaarime segadust: millisesse prügikonteinerisse visata teibitud papp või kastmene salatikarp?
19. august 2022 kell 17:11

[Vaata kõiki artikleid](#)

KINNISVARA 24

[Korter](#)

[Maja](#)

[Majaosa](#)

[Suvila](#)

[Uusarendus](#)

[Maa](#)

[Äripind](#)

[Garaaž](#)

Uued korterid:

Tallinnas

Tartus

Pärnus

Üürikorterid:

Tallinnas

Tartus

Äripinnad:

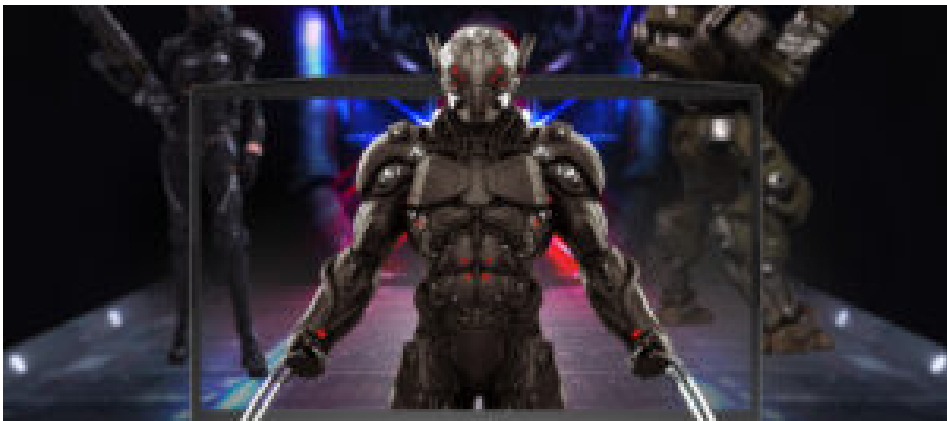
Tallinnas

Korter | Müük
Sammu tn 6
Kristiine linnaosa, Tallinn, Harju maakond
239 900 €

Korter | Müük
Vasara tn 15
Keila linn, Harju maakond
170 000 €

Majaosa | Müük
lirise 3
Tartu linn, Tartu linn, Tartu maakond
229 000 €

Majaosa | Müük
Põik tn 10a
Saku alevik, Saku vald, Harju maakond
540 000 €

SISUTURUNDUS

MSI Pulse GL66 on enamat kui tavaline mänguriarvuti

SISUTURUNDUS

Kaasaegne ja juhtmevaba koosolekuruum: Prestigio Solutions

SISUTURUNDUS

Katusefermide tootja Tenter: õige aeg majaehituseks on täna, sest hinnad stabiliseeruvad

SISUTURUNDUS

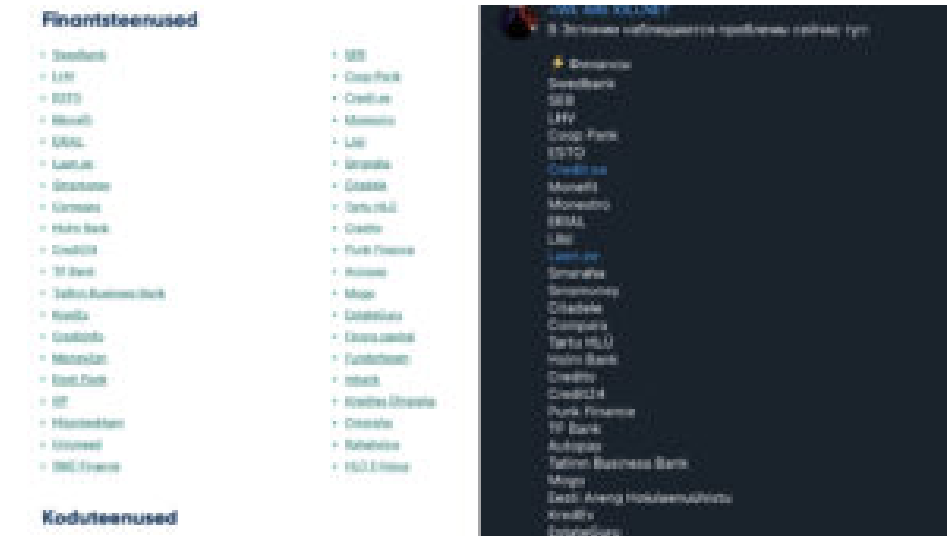
MSI Creator Z16 mudel kombineerib edukalt tipptasemel jõudluse esteetikaga

POPULAARSED LOOD MUJAL GEENIUSES

PRO TELLIJALE

Ettevõtja õigustas ühismeedias Eesti okupeerimist. “Selle ala nimetamine eestlaste omaks viitab natsismile”

DIGI • UUDIS

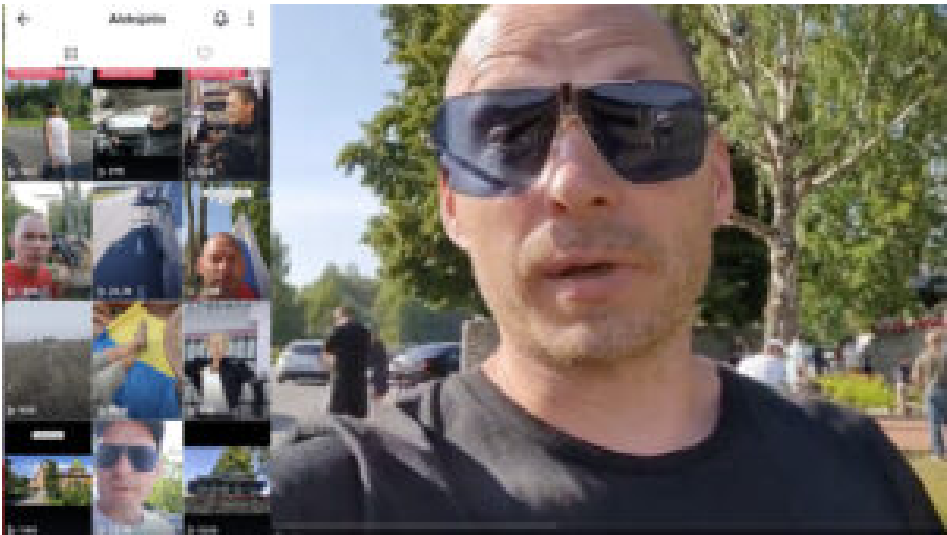
Kremlimeelsed häkkerid ei koostanud rünnatavate veebilehtede nimekirja ise, vaid kopeerisid selle internetist

DIGI • APPLE

Rubriiki toetab iDeal

Uuenda kohe: Apple hoiatab iPhone’ide, iPadide ja Macide omanikke tõsise turvavea eest

G TELLIJALE

TikTokis Ukraina lipul trampimine tõi kaasa kriminaalmenetluse

PRO TELLIJALE

Wolt tõstab panuseid: turule tuleb Netflixile sarnanev kuupakett

DIGI • TEADUS JA TULEVIK

Rubriiki toetab **TalTech**

Allveelaev, mis sõidab ka vee peal. Selle juhtimise võib selgeks õppida igaüks

G TELLIJALE

Olulised riigiasutused ja elutähtsa teenuse osutajad saavad pilootprojekti raames satelliitühenduse

DIGI • UUDIS

Wolti kuutasupõhise teenusega saad vabaks kojuveoteenuse maksmisest

ÄRA JÄÄ ILMA PÄEVA PÕNEVAMATEST LUGUDEST

Telli Geeniuse uudiskiri

Saadame sulle igal argipäeval ülevaate olulisematest Geeniuse temadest.

Liitun

Geenius Meedia OÜ
Volta tn 1, 10412 Tallinn
Tel 660 9797
geenius@geenius.ee

[Üldised kasutustingimused](#) • [Andmekaitsetingimused](#) • [Ettevõttest](#)

© Geenius Meedia OÜ, 2022.

Portaalid

[Geenius](#)
[Auto](#)
[Digi](#)
[DigiPRO](#)
[Diktor](#)
[Kodu](#)
[Lemmik](#)
[Mood](#)

Ajakirjad

[Autogeenius](#)
[Autoleht](#)
[Autoleht Ekstra](#)
[Digi](#)
[Miisu](#)
[Muki](#)

Podcastid

[Autogeenius](#)

Sotsiaalmeedia

[Facebook](#)

Kontakt

[Toimetus](#)
[Reklaamiinfo](#)

Geeniuse portaale majutab

[Raha](#)
[Rikas](#)
[Rohe](#)
[Tervis](#)
[Äri](#)

[Algoritm](#)
[Autotund](#)
[Investoritund](#)
[Restart](#)
[Töötund](#)
[Ära Rääma](#)